

ESPOON VAMMAISNEUVOSTO
ESBO HANDIKAPPRÅD

VAMMAISNEUVOSTON LAUSUNTO OMAISHOIDONTUEN TOIMINTAOHJEESTA SOSIAALI- JA TERVEYSLAUTAKUNNALLE 14.12.2016

Espoon vammaisneuvosto pitää erittäin tärkeänä, että omaishoitoa arvostetaan ja tuetaan. Niin hoidettavalle kuin hoitajalle omaishoito on inhimillinen ja lämmin tapa järjestää hoitoa ja huolenpitoa. Tärkeää on muistaa huolehtia myös omaishoidon piirissä olevien toimentulosta ja tukea hoitajien jaksamista. Kunnan tulisikin olla valmis järjestämään lisää tukipalveluja tarvittaessa sekä reagoimaan nopeasti tilanteiden muuttuessa.

Olemme kommentoineen ohjeen kohtia seuraavasti:

Ohje ottaa kantaa omaishoitajuuteen lähinnä rahallisen korvauksen näkökulmasta, eikä niinkään omaishoidon tukemisen ja onnistumisen näkökulmasta. Tämä on harmillista, koska omaishoidolla kuitenkin säästetään kunnan varoja verrattuna muihin palvelumuotoihin.

Kohta 1

Lisäys ' Omaishoidolla korvataan muiden sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen tarvetta.'

Omaishoito muodostetaan omaishoidon ja sitä tukevien sosiaali- ja terveyspalvelujen avulla. Esitämme, että maininta poistetaan.

Kohta 2.

Lisäys 'Asioiden hoito ja kodinhoito eivät ole riittäviä perusteita omaishoidon tuen myöntämiselle.' Asioiden hoito ja kodinhoito eivät ole vakiintuneita termejä ja niillä tarkoitetaan monenlaisia asioita.

Edellytämme, että termejä täsmennetään.

Kohdan 2 alakohdissa puhutaan hoidon sitovuudesta ja raskaudesta.

Esitämme, että ohjeessa on maininta, miten psyykinen rasittavuus mitataan.

Kohta 2.3

Ohjeessa todetaan, että hoitajan tulee olla täysi-ikäinen.

Edellytämme, että hoitajan tulee olla myös täysivaltainen, jotta hoidettavan etua voidaan ajaa.

Jos tehdään kielteinen päätös siksi, että omaishoitaja ei voi toimia omaishoitajana, niin toimintaohjeessa kerrotaan, että omaishoitajalle tehdään palvelutarpeen arviointi ja asiakassuunnitelma, mutta ei kerrota miten hoidettavaa autetaan.

Edellytämme toimenpiteitä myös hoidettavan palvelutarpeen ratkaisemiseksi.

Kohta 4

'Omaishoidontuki saattaa vaikuttaa Kansaneläkelaitoksen ja työvoimatoimiston etuuksiin (esim. työttömyysturvan myöntämiseen). Hoitajan tulee itse tarkistaa omaishoidontuen vaikutukset saamiinsa muihin etuuksiin.'

Edellytämme, että omaishoitajaa neuvotaan ja opastetaan myös taloudellisissa kysymyksissä. Yleisestikin tulee kiinnittää huomiota, että omaishoitotilanteessa on saatavilla riittävä neuvonta ja tuki tarvittavien palvelujen, apuvälineiden, asunnon muutosten sekä muiden tilanteiden ja järjestelyjen osalta.

Kohta 6.

Jos sopimus on tehty hoidollisesti raskaan siirtymävaiheen ajaksi, ei hoitaja voi samanaikaisesti käydä töissä. Laki ei tunnista tällaista rajoitusta, eikä siis sulje työssäkäyntiä kokonaan pois. Työssäkäynti ei myöskään vaikuta palkkioon, ellei kyseessä ole vähäistä suuremmat työtulot. Pienimuotoiset työt voivat auttaa hoitajaa jaksamaan paremmin.

Edellytämme, että kunta ei aseta näin tiukkoja ehtoja.

Kohta 7.1

'Kunta päättää viimesijassa siitä, miten omaishoitajan vapaan aikainen hoito järjestetään.'

Kunnan on huolehdittava hoidettavan hoidon tarkoituksenmukaisesta järjestämisestä hoitajan vapaan aikana. Edellytämme, että hoitajaa ja hoidettavaa kuunnellaan muodosta sovittaessa. Tärkeää on, että myös äkilliset poissaolot (esim. hoitajan sairastuminen) voidaan hoitaa hyvin.

Jos kunta ei pysty järjestämään riittäviä palveluja vapaiden ajaksi, tulee määritellä rahallinen korvaus laiminlyönnistä.

Puuttuu: Omaishoidon sopimuksen purkaminen

Lain mukaan sopimus voidaan purkaa välittömästi, jos sopimuksen jatkaminen vaarantaa hoidettavan tai omaishoitajan terveyden tai turvallisuuden.

Toimintaohje ei ota kantaa lain tunnistamaan tapaukseen. Yhä useammin esim. ikääntyneen omaishoitajan terveys voi äkisti heikentyä ja tarvittavat palvelut tulee järjestää nopeasti muulla tavalla. Sama koskee tilannetta, jossa omaishoitoa ei myönnetä hoitajan terveydentilan vuoksi.

Esitämme, että myös purkamiseen otetaan kantaa toimintaohjeessa.

Espoossa 25.11.2016

Vammaisneuvoston puolesta

Pirkko Kuusela
Vammaisneuvoston puheenjohtaja

Hanne Österberg
Vammaisneuvoston sosiaali- ja terveyspalvelujen työryhmä, vetäjä

Viite Lausunto perustuu seuraavaan materiaaliin:
- Omaishoidontuen toimintaohje, ei versionumeroa/pvm
- Omaishoidontuen ohjeet vierekkäin, versio 18.11.2016

Jakelu: Päivi Viikki, lakimies, Espoon sosiaali- ja terveystoimi
Sosiaali- ja terveyslautakunta

Tiedoksi: Vammaisneuvosto